

2. DOMAČE BRANJE

HOMER

ODISEJA

Prevod: Kajetan Gantar

Zbirka: Klasiki Kondorja

- 1.) Določi vrsto, zvrst in zgradbo epa!
- 2.) Naštej glavne junake. Kdo se poleg njih še vpleta v dogajanje in kako nanj vplivajo?
- 3.) Kateri bogovi so na Odisejevi strani?
- 4.) Izpiši primer za homersko primero!
- 5.) Na kratko povzemi zgodbo.
- 6.) Kakšna je vloga žensk v junaškem epu?
- 7.) Razloži metafori »boj se siren med Sicilo in Koribdo«.

1. Je antični junaški ep.

Vrsta = junaška

Zvrst = epika

Zgradba: Odisejo sestavlja štiriindvajset različno dolgih spevov. Ni kitična in tudi rime nima. Verz je heksameter, sestavljen iz šestih stopic, t.j. petih daktilov in enega troheja. Osnovna shema heksametra:

-UU -UU -UU -UU -UU -U

Sicer pa se v epu pojavi tudi veliko število okrasnih pridevkov, ki so včasih nelogični, avtor pa je uporabljal tudi široko opisovanje (epska širina) in pa zelo značilne homerske primere/prispodobne. Večina epa je napisana v premem govoru (monologi, dialogi in razgovori več nastopajočih junakov).

2. Glavna junaka v epu sta: Odisej in Telemah, ostale osebe pa ne izstopajo preveč. Večji poudarek je še na boginji Ateni, ki skozi celotno zgodbo stoji ob strani tako Odiseju, njegovemu sinu Telemahu ter tudi Antioneu, ki je glavni in najpremožnejši med snubci (on je bil tudi prvi, ki ga je podrla Odisejeva puščica). V ep se vpletajo še Odisejeva žena Penelopa, nimfa Kalipso, čarovnica Kirka, ljudožerci (Lajstrigoni), snubci, bogovi (Pozejdon, Apolon, Zevs, Ino, Had, Eol, Polifem - Kiklop,...) in še veliko drugih stranskih oseb, na katerih ni velikega poudarka in nimajo posebnega pomena za zgodbo.

3. Na Odisejevi strani je večina bogov, predvsem pa Atena (boginja modrosti in umetnosti), ki mu vedno svetuje in ga usmerja na prava pota, je njegova zvesta zaščitnica.

Pozejdon (bog voda; morja in rek) pa je Odisejev nasprotnik, poskuša mu onemogočiti plovbo po morju, ker mu je oslepil sina Polifema; sčasoma se njegov srd poleže, saj se zaveda, da je Odiseju usojeno, da se po dvajsetih letih vrne domov.

4. 5.spev, 394.-397. verz :

»Z bistrim pogledom tedaj uzre pred sabo kopnino
čisto od blizu, ko val orjaški ga kvišku ponese.
Kot vesele se otroci, če zdravje se vrača očetu,
Ležal hudo je bolan in bridke trpel bolečine.«

9.spev, 391.-394. verz :

»Kot če kovač veliko sekiro kdaj ali pa bradljo
v mrzlo vodo potopi, da sliši se šumno vršanje
- s tem se jeklo kali, da trdo, odporno postane -,
prav tako mu oko okrog oljčne osti je cvrčalo.«

5. Po dolgi Trojanski vojni so se vojaki že vrnili domov, le Odiseja nimfa Kalipso ni izpustila z otoka. Ker so vsi mislili, da je mrtev, so se snubci na njegovi domačiji že borili za njegovo ženo Penelopo. Nato se je tam pojavila boginja Atena, v preobleki kmeta in povedala Odisejevemu sinu Telemahu, da Odisej še ni umrl in ga napotila poizvedet o očetu. Telemah očeta ni našel, v tem času pa so bogovi določili, da mora Kalipso izpustiti Odiseja.

Odisej je s splavom odplul iz otoka, nenadoma pa se je prikazala nevihta, ki jo je poslal Pozejdon. Rešil se je in z mukami odplaval na kopno, kjer so ga ženske, ki so prale perilo lepo sprejele in ga odpeljale domov, kjer jim je obrazložil kako se je znašel na njihovem otoku. Kralj tega otoka (Alkinoos) ga je pogostil z gostijo in športnimi igrami. Dali so mu ladjo in nekaj sopotnikov, da bo lahko prišel domov. Po dolgi plovbi so postali lačni in se ustavili na otoku, kjer je bilo veliko ovac. Privoščili so si ovčjo pojedino, nakar jih je zasačil Kiklop in jih zaprl v svojo votlino. Niso vedeli kako naj se rešijo, potem pa je Odisej dobil odlično idejo s katero so se rešili. Odpluli so dalje in se ustavili na otoku Ajaju, kjer jih je sprejel bog Ajalos. Kirka je Odisejevo posadko spremenila v svinje, Odiseja pa ni mogla začarati zaradi Hermesovega zelišča. Morala mu je ugoditi in mu posadko spremeniti nazaj v ljudi. Nato jim je Kirka podala navodila za pot in že so bili na morju. Med potjo so se peljali mimo otoka Siren, kjer bi skoraj umrli, če jim ne bi Odisej zalepil ušesa z voskom. S težkim naporom so se rešili smrti in se odločili ustaviti na naslednjem otoku, kjer je bilo polno ovac, ki so bile last bogov in so bile zaščitene. Odisej je svojo posadko opozoril, da ne smejo ubijati živali. Vendar, ko je Odisej zaspal, so si privoščili pojedino in zato bili kaznovani z viharjem na poti, ki jim je uničil ladjo.

Končno so prispeli na otok Itako, kjer je Atena Odiseja spremenila v berača, da si je lahko ogledal stanje na svojem domu brez, da bi ga kdo prepoznal. Atena je Telemaha poklicala nazaj domov, Odisej pa se je odpravil k pastirju Eumaios, ki ga je sprejel k sebi. Ko je Telemah srečal berača (Odiseja), mu ta pove kdo je. Telemah mu sprva ni verjel, vendar je kasneje spoznal, da je to res njegov oče. Medtem pa se je žena Penelopa že odločila, da se ponovno poroči. Kmalu zatem so snubcem sporočili, da bo tekmovanje v lokostrelstvu (kdor zmaga, dobi Penelopo za ženo). Prijavilo se je veliko snubcev, a poleg berača noben ni mogel napeti loka. Tako je berač zmagal, Atena pa ga je spremenila nazaj v Odiseja, da so lahko vsi spoznali kdo je v resnici. Tako se je Odisej po dvajsetih letih končno vrnil domov k ženi.

6. Avtor je ženske opisoval kot zelo pogumne in junaške, ki naj bi bile vedno zveste svojim možem. Večina žensk v epu je boginj, ki imajo zelo pomembno vlogo in imajo nadnaravne moči, s katerimi pomagajo junakom.

7. »boj se siren« - v epu sirene predstavljajo veliko nevarnost, ker je njihovo čudovito petje marsikaterega potnika zavedlo in jih zapeljalo v skušnjava. Zato so Odiseju svetovali naj se jih boji in se jim nekako izogne, saj bo drugače v veliki nevarnosti.

»med Skilo in Haribdo« - Haribda je bila morska pošast, ki je skupaj s Skilo prežila na mornarje na dveh straneh nevarne morske ožine; tudi ti dve sta predstavljali veliko nevarnost za Odiseja in se jima je mogel izogniti, če si ni želel nakopati dodatnih težav.